

Спільне патрулювання кордонів – стан справ та майбутні ВИКЛИКИ

SFPA
Slovak Foreign Policy Association

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Для реалізації проекту «Безпечний та інклюзивний кордон між Словаччиною та Україною – SIBSU» було виділено грант від Ісландії, Ліхтенштейну та Норвегії у сумі 832 827,00 євро через програму ЄЕЗ. Проект співфінансується з державного бюджету СР.

Мета проекту SIBSU полягає у сприянні обміну новітніми ідеями, сучасним досвідом, знаннями та інформацією між прикордонними органами та митними службами Словаччини та України. Ми впевнені, що аналіз можливостей для поглиблення інтегрованого управління кордоном сприятиме суттєвому підвищенню обізнаності та розуміння системи роботи прикордонних органів та митних служб в прикордонних регіонах та муніципалітетах Словаччини та України. Серед результатів проекту є також проведений аналіз впливу близькості кордону на соціально-економічний розвиток прикордонних регіонів, визначення перспективних напрямків для українсько-словацького транскордонного співробітництва.

Логотипи всіх виконавців проекту: www.sibsu.sk

åpenhet

State Border Guard
Service of Ukraine

Щоб дізнатися більше про програми та проекти, які фінансуються грантами ЄЕЗ у Словаччині, відвідайте сторінку www.eeagrants.sk

Працюємо разом задля екологічної, конкурентоспроможної та інклюзивної Європи

ISBN 978-80-89645-25-1

9 788089 645251

Спільне патрулювання кордонів – стан справ та майбутні виклики

■ Зміст

4 Спільний кордон

- 6 Угода про спільне патрулювання між Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки та Адміністрацією Державної прикордонної служби України

8 Рівні співпраці

12 Навчання „Спільне патрулювання”

16 Поточна ситуація на словацько-українському державному кордоні

- 18 Здійснення спільного патрулювання
19 Перспективи реалізації спільної патрульної діяльності

21 Виклики на майбутнє

© Автори и Дослідницький центр Словацької асоціації зовнішньої політики
Братислава/Ужгород 2023

Опубліковано:
Дослідницьким центром Словацької асоціації зовнішньої політики
Старомесьька 6/D, 811 03 Братислава
www.sfpa.sk

Автори:
Анна Слинчакова, Департамент прикордонної поліції Управління прикордонної
поліції у справах іноземців
Денис Захарчук, Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

Редактори:
Мілада Бучекова, Департамент прикордонної поліції Управління прикордонної
поліції у справах іноземців
Барбора Легеньова, Дослідницький центр Словацької асоціації зовнішньої
політики
Світлана Мітряєва, директор Центру аналізу регіональних ризиків

Фото: Управління прикордонної поліції у справах іноземців

ISBN 978-80-89645-25-1

Спільний кордон

Довжина словацько-українського державного кордону становить 97,9 км. На державному кордоні розташовано 9 базових підрозділів та 5 пунктів перетину кордону. Державний кордон можна розділити на дві частини, північну і південну, з прикордонним переходом Вишне Немецьке-Ужгород, що утворює умовний центр.

Північна ділянка державного кордону розташована в гірській, лісистій місцевості. У найпівнічнішій частині кордону знаходиться Національний природний парк „Полонини“ з найвищим ступенем охорони, де неможливо будувати та розміщувати технічні засоби. Використовуються портативні, ручні технічні засоби та фізичне

патрулювання. На цій ділянці розміщено 5 основних підрозділів, а саме: Петровці, Підгород, Убля, Уліч, Збой та один прикордонний перехід Убля – Малий Березний. 15.7.2008 р. було створено відділ прикордонного контролю Топольського відділу поліції як підрозділ, що не має у своєму підпорядкуванні державного кордону. Його завданням було забезпечення другої лінії контролю державного кордону для відділів прикордонного контролю Збойського, Улічського та Ублянського відділів поліції. Відділ був ліквідований 1.8.2021 року, а його компетенція була приєднана до відділу прикордонного контролю Корпусу поліції Уліч. Автомобільний пункт пропуску „Убля – Малий Березний“ призначений для міжнародного сполучення, працює цілодобово та без вихідних, пропускає пішоходів, а також транспортні засоби вагою до 3,5 тонн.

Контроль державного кордону в південній частині здійснюється за допомогою мережі камер, моніторинг кордону ведеться безперервно. На цій ділянці розташовано 4 основні підрозділи, а саме: Вишне Немецьке, Матовське Войковце, Вельке Сlemenце, Черна-над-Тисою, які також є пунктами перетину кордону. Вишне Немецьке – Ужгород є найбільшим пунктом перетину кордону на цьому кордоні, призначеним для необмеженого міжнародного руху, відкритим 24/7 (на даний момент немає піших пасажирів через неналежну інфраструктуру на українській стороні). У Мацковському Воєводицькому є залізничний пункт перетину кордону, призначений лише для вантажних перевезень. У Вельке Сlemenце є пункт перетину кордону, призначений для громадян Європейського союзу (European Union) та громадян України, для пішоходів і велосипедистів, відкритий з 08.00 до 20.00. У місті Черна-над-Тисою є залізничний пункт перетину кордону, призначений для вантажних, а також пасажирських перевезень.

■ УГОДА ПРО СПІЛЬНЕ ПАТРУЛЮВАННЯ МІЖ МІНІСТЕРСТВОМ ВНУТРІШНІХ СПРАВ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА АДМІНІСТРАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Задля безпеки та співробітництва між Словачькою Республікою та Україною 30 жовтня 2013 року в Братиславі під час XVII зустрічі Головних прикордонних уповноважених Словачької Республіки та України – Директором Управління прикордонної поліції та поліції у справах іноземців Президії Поліцейського корпусу та Головою Державної прикордонної служби України було підписано Угоду про спільне патрулювання між Міністерством внутрішніх справ Словачької Республіки та Адміністрацією Державної прикордонної служби України.

Угода становить правову основу для впровадження спільного патрулювання на кордоні між Україною та Словачькою Республікою.

Запровадження спільних патрулів має низку переваг, головними з яких є наступні:

- збільшення ефективності реагування на зміни обстановки на державному кордоні;
- зменшення ймовірності виникнення спірних питань та скорочення часу на документування фактів правопорушень;
- своєчасне запобігання правопорушенням, пов'язаним з незаконною діяльністю на державному кордоні;
- підвищення рівня захисту інтересів громадян, які законно перетинають державний кордон та здійснюють господарську діяльність на територіях, прилеглих до державного кордону;
- економія матеріальних та людських ресурсів.

■ Рівні співпраці

Найвищий – Головний прикордонний уповноважений - директор Управління прикордонної поліції та поліції у справах іноземців Президії Поліцейського корпусу в Братиславі, який займається основними питаннями, бере участь у зустрічах Головних прикордонних уповноважених, за результатами яких обговорюються питання, в тому числі плани їх співпраці на відповідний період з конкретними завданнями, які згодом фіксуються в протоколах зустрічей.

Регіональний – прикордонний комісар очолює Директорат прикордонної поліції та поліції у справах іноземців і займається практичними питаннями, оцінює поточну ситуацію. Він координує роботу пунктів перетину кордону, з'ясування та розслідування інцидентів, а також вирішує питання, пов'язані з навчанням та проведенням спільних патрулювань.

Місцевий – помічники прикордонних комісарів на посадах директорів, представники відділів прикордонного контролю Корпусу поліції, начальник відділу ризиків та статистики, начальник відділу несення служби, які займаються практичними питаннями щоденного несення служби на ввіреній ділянці, розглядають конкретні випадки несанкціонованого перетину державного кордону, контрабанди товарів, координують роботу пунктів пропуску, аналізують та оцінюють ризики, ведуть статистику.

З 12.12.2013 р. на зовнішньому кордоні Словацької Республіки з Україною запроваджено спільне патрулювання. Їх здійснюють

співробітники Директорату прикордонної та імміграційної поліції Словаччини та Чопського прикордонного загону Державної прикордонної служби України. Спільне патрулювання здійснюється по обидва боки державного кордону. З 24.02.2022 року, у зв'язку із введенням правового режиму військового стану в Україні, спільне патрулювання здійснюється лише на території Словацької Республіки.

Метою спільного патрулювання є забезпечення порядку та режиму на словацько-українському державному кордоні (далі – спільний кордон) та запобігання його несанкціонованому перетину поза пунктами пропуску, затримання осіб, які незаконно перетнули спільний кордон, виявлення та затримання осіб, які організують несанкціонований перетин спільного кордону, боротьба зі злочинністю, пов'язаною з перетином спільного кордону, контроль транспортних засобів, які підозрюються у вчиненні злочинної діяльності, пов'язаної з перетином спільного кордону, а також обмін досвідом у сфері забезпечення контролю спільного кордону.

Графік надсилається у письмовій формі Прикордонним Уповноваженим однієї Договірної Сторони Прикордонному Уповноваженому іншої Договірної Сторони щонайменше за 20 днів до початку відповідного календарного місяця, в якому здійснюватиметься спільне патрулювання. Графік повинен містити кількість персоналу, що буде задіяно у спільному патрулюванні, кількість технічних засобів, які будуть використовуватися під час спільного патрулювання, місце та час проведення спільного патрулювання. У разі неможливості проведення спільного патрулювання згідно з графіком прикордонні наряди невідкладно інформують один одного про цей факт і залишають за собою можливість зміни часу та місця проведення спільного патрулювання. Спільне патрулювання здійснюється в межах територіальної юрисдикції Відділу прикордонного контролю Поліції або Відділу прикордонної служби, залежно від безпекової ситуації на спільному кордоні. Спільне патрулювання здійснюється переважно в денні години із протилежними прикордонними відділами. Кількість спільних патрулів залежить від кількості прикордонних підрозділів у відділах Департаменту прикордонного контролю поліції (Таблиця 1). Контроль здійснюється лише на певній ділянці, наприклад, відділ прикордонного контролю поліції Підгороддя має 3 спільних патрулювання на місяць, завжди з іншим відділом прикордонної служби, і контроль здійснюється лише від та до прикордонних знаків даного відділу прикордонної служби в певний день.

Таблиця 1. Спільне патрулювання

Відділи прикордонного контролю ПЗ	Секція прикордонної служби	спільне патрулювання
Стрілець	Княгиня, Стужиця	2×
Уліч	Княгиня, Великий Березний	2×
Убля	Великий Березний	1×
Підгород	Великий Березний, Новоселиця, Кам'яниця	3×
Петровце	Кам'яниця, Оноківці, Гута	3×
Вишне Немецке	Ужгород	2×
Матовське Войковце	Паладь-Комарівці	1×
Вельке Слеменце	Паладь-Комарівці	1×
Черна-над-Тисою	Чоп	1×

До складу групи входять щонайменше два представники Сторони, на території якої здійснюється спільне патрулювання, та один представник іншої Сторони (наразі це 2 представники Словацької Республіки та 1 представник України). Спільні патрулі складаються з персоналу, який, по-перше, володіє мовою іншої Договірної Сторони на комунікативному рівні або іншою мовою (англійською, угорською, польською тощо), що дозволяє здійснювати взаємне спілкування, по-друге, пройшов відповідну підготовку та стажування. Посадові особи, які здійснюють спільне патрулювання на території держави іншої Договірної Сторони, здійснюють спільне патрулювання у формі одягу Договірної Сторони, що направляє, без зброї. Посадові особи, які здійснюють спільне патрулювання, перетинають спільний кордон у своїй формі в пунктах пропуску через кордон і, за необхідності, в інших визначених місцях, взаємно погоджених між прикордонними службами. При перетині спільного кордону вони посвідчують свою особу службовими посвідченнями, зразки яких обмінюються між прикордонниками.

Командиром спільного патруля завжди є офіцер, який здійснює спільне патрулювання і є представником Договірної Сторони, на чий території проводиться патрулювання. Командир несе відповідальність за проведення спільного патрулювання, дотримання положень цієї Угоди та національного законодавства. Після закінчення спільного патрулювання командир складає протокол у двох примірниках. Один примірник передається посадовій особі іншої Сторони.

Керівник відповідного відділу прикордонного контролю Корпусу поліції або відділу прикордонної служби або призначена ним відповідальна особа планує проведення спільного патрулювання перед його початком, проводить інструктаж та визначає завдання. Тільки офіцери Договірної Сторони, на території якої здійснюється спільне патрулювання, уповноважені здійснювати офіційні операції.

Захист і безпеку осіб, які здійснюють спільне патрулювання, забезпечує Сторона, на території якої здійснюється спільне патрулювання, а витрати, понесені у зв'язку з цим, несе кожна Сторона окремо. Прикордонні уповноважені вирішують будь-які проблеми, що виникають, шляхом взаємних консультацій. Обмін інформацією здійснюється відповідно до правил, що діють у державах Договірних Сторін.

■ Навчання „Спільне патрулювання“

На підставі Угоди про спільне патрулювання між Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки та Адміністрацією Державної прикордонної служби України персонал, що залучається до спільного патрулювання, повинен бути професійно підготовлений та пройти відповідну підготовку.

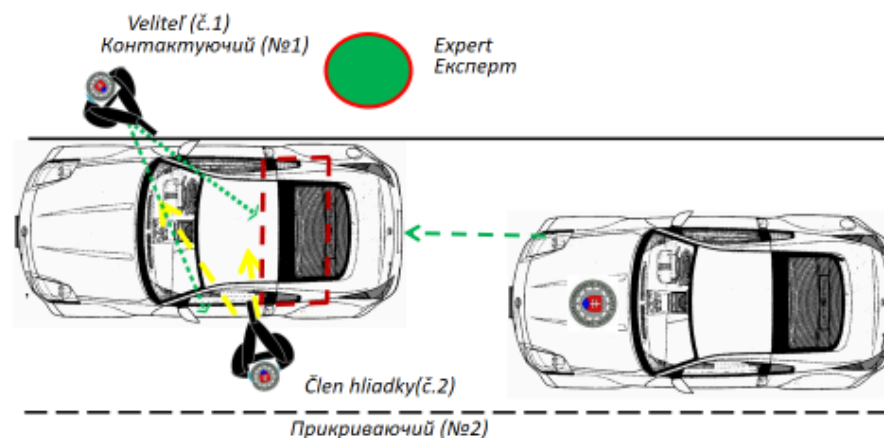
Тренінг „Спільне патрулювання“ впроваджується та забезпечується Департаментом освіти Директорату прикордонної поліції та поліції у справах іноземців Собранце. Це дводенний тренінг, який проводиться як зі словацької, так і з української сторони.

Тренери - представники Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Середньої професійної школи Поліцейського корпусу міста Кошице та Департаменту освіти Директорату прикордонної та імміграційної поліції міста Собранці.

Тренінг складається з теоретичної частини у перший день та практичної частини у другий день. Теоретична частина включає основи європейського законодавства – Шенгенський кодекс

про кордони, Угоду про спільне патрулювання, структуру, завдання та повноваження прикордонного відомства, основи національного законодавства, правила служби на кордоні – інструктаж патрулів, ведення документації та інструктаж з охорони праці та безпеки на робочому місці. Практична частина складається з діяльності спільних прикордонних нарядів з перевірки документів особи, перевірки документів групи осіб, діяльності спільних прикордонних нарядів з перевірки транспортного засобу та надання першої медичної допомоги.

Після підписання Угоди про спільне патрулювання між Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки та Адміністрацією Державної прикордонної служби України в листопаді 2013 року почали організовуватися тренінги на тему «Спільне патрулювання» (Таблиця 2). У 2014 та 2015 роках тренінги проводилися лише з боку Словацької Республіки через складну ситуацію в Україні. У 2017 та 2018 роках навчання були призупинені. Згодом, у зв'язку з пандемією Covid 19, навчання не проводилися у 2020-2021 роках. На прохання української сторони у 2022 році навчальний відділ Директорату прикордонної поліції та поліції у справах іноземців Республіки Польща провів 3 тренінги. Тренінги проводилися лише зі словацької сторони та лише тренерами зі Словацької Республіки у зв'язку із введенням правового режиму воєнного стану в Україні.

Тренінги у 2013, 2016 та 2019 роках проводилися по обидва боки кордону. Під час тренінгу групи були розділені на словацькій стороні, де залишалися офіцери Словацької Республіки, тренери з України та перекладач зі Словацької Республіки. На українській стороні співробітники з України, тренери зі Словацької Республіки та перекладач з України переїхали на українську сторону. Місцем проведення тренінгу для розділених груп було обрано відділ прикордонного контролю Корпусу поліції Вишне Немецьке, а з української сторони – місто Ужгород.

Таблиця 2. Статистика Департаменту освіти Директорату прикордонної поліції та поліції у справах іноземців

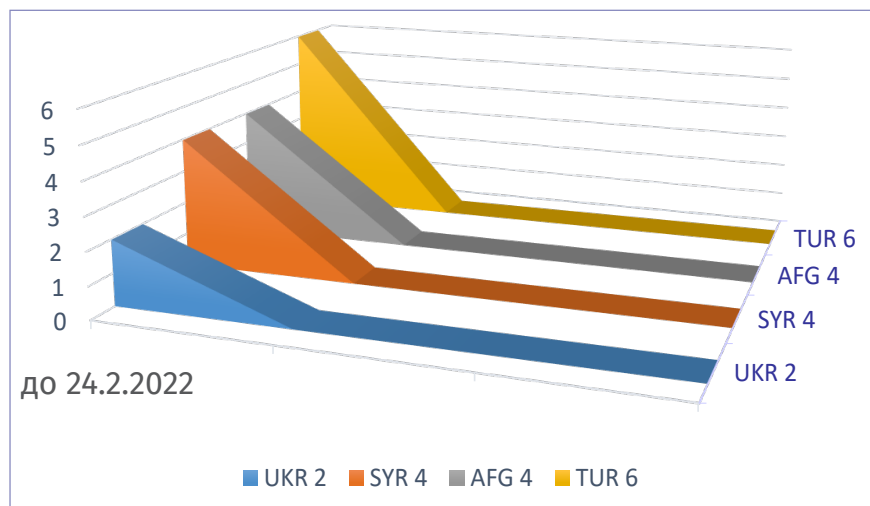
Тренінг „Спільне патрулювання“					
Рік	Тренування на території	Кількість тренінгів	Словацька Республіка	Україна	Всього навчено
2013	Словацька Республіка Україна	1	18	16	34
2014	Словацька Республіка	1	9	8	17
2015	Словацька Республіка	1	10	6	16
2016	Словацька Республіка Україна	1	9	7	16
2017	–	–	–	–	–
2018	–	–	–	–	–
2019	Словацька Республіка Україна	2	21	22	43
2020	–	–	–	–	–
2021	–	–	–	–	–
2022	Словацька Республіка	3	30	41	71

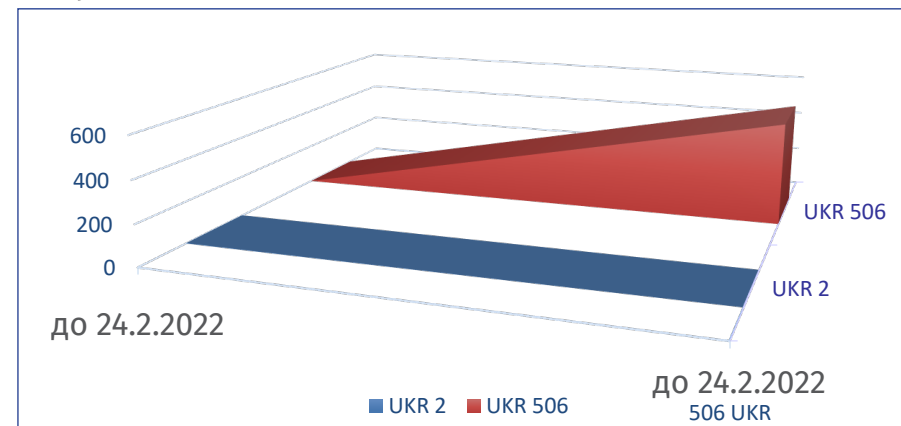
■ Поточна ситуація на словацько-українському державному кордоні

Станом на 24 лютого 2022 року зовнішню лінію державного кордону незаконно перетнули 506 осіб – йдеться про осіб які прямували до ЄС з території України. Серед причин, які спонукали згаданих осіб здійснити незаконний перетин кордону, – неможливість перетнути кордон у законний спосіб, бажання потрапити до безпечної країни, а також мобілізація чоловіків у віці 18-60 років через військовий конфлікт в Україні. Громадяни України, як правило, не заявляють про намір просити притулку, міжнародного захисту, тимчасового притулку на території Словацької Республіки або повідомляти про це посольство своєї країни. У зв'язку з оголошенням в Україні правового режиму

Діаграма 1. Статистика несанкціонованого перетину зовнішнього державного кордону до 24.2.2022

Діаграма 2. Статистика несанкціонованого перетину зовнішнього державного кордону до 24.2.2022 та з 24. 2. 2022 – порівняння

воєнного стану на підставі ч. 4 ст. 6 Закону № 404/2011 Зб. про перебування іноземців та про внесення змін і доповнень до деяких законів, зі змінами та доповненнями (далі - Закон № 404/2011 Зб.), процедури адміністративного видворення не розпочинаються у зв'язку з продовженням дії перешкоди для адміністративного видворення відповідно до ст. 81 Закону № 404/2011 Зб. з посиленням на Постанову Уряду Словаччини № 142/2022. Згодом вони реалізуються відповідно до ст. 61а Закону № 404/2011 Зб. Перебування громадянина третьої країни на території Словацької Республіки". Зустріч помічників Прикордонних уповноважених Словацької Республіки та України не відбувається через надзвичайну ситуацію, пов'язану із повномасштабним вторгненням російських військ на територію України. Ситуація на словацько-українському державному кордоні не змінилася і в січні та лютому 2023 року, коли зовнішній державний кордон незаконно перетнули 49 та 40 осіб з України відповідно.

■ ЗДІЙСНЕННЯ СПІЛЬНОГО ПАТРУЛЮВАННЯ

Регулярно проводяться з 2013 року, графік зафіксований через неповні дані лише з 2015 року, коли відбулося 162 патрулювання, у 2016 році – 168 патрулів. У 2018 році спільні патрулювання були припинені. Найбільші патрулювання відбулися у 2017 році – 189 патрулів та у 2019 році – 197 патрулів. Через пандемію Covid 19 патрулювання було скорочено до 41 патруля у 2020 році та збільшено до 76 патрулів у 2021 році. У зв'язку з оголошенням воєнного стану в Україні, 2022-й став особливим роком – патрулювання було здійснено лише наприкінці року – 28 патрулів.

Тому спільне патрулювання постійно розвивається відповідно до фактичної ситуації і наразі здійснюється лише на території Словацької Республіки на державному кордоні з Україною.

Діаграма 3. Здійснення спільного патрулювання Україна та Словацька Республіка 2015 – 2022

■ ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СПІЛЬНОЇ ПАТРУЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вимоги основних нормативно-правових актів, що стосуються європейської інтеграції України, запровадження інтегрованого управління кордоном та європейських стандартів безпеки кордону, в основному визначаються такими документами як:

- **Конституція України** (від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР): «незворотність європейського та євроатлантичного курсу України», «реалізація стратегічного курсу держави на повноправне членство України в Європейському Союзі», та Північноатлантичний альянс»;
- **Угода про асоціацію між Україною з одного боку та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами з іншого** (ратифікована ЗУ від 16.09.2014 № 1678-VII): «подальший розвиток оперативних заходів у сфері управління кордоном; співробітництво в управлінні кордоном; ефективна реалізація принципу інтегрованого управління кордоном»;
- **Стратегія національної безпеки України** (затверджена 14.09.2020 № 392/2020): «імплементация європейських стандартів безпеки кордону, скоординовані дії органів державної влади України та військових формувань для системного розвитку інтегрованого управління кордоном»;
- **Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року** (затверджена 24.07.2019 № 687): «імплементация європейських стандартів безпеки кордону» та «залучення до єдиного європейського та світового простору безпеки», «... європейська та євроатлантична інтеграція України є ключовим результатом Стратегії – це готовність та здатність захищати зовнішні кордони ЄС у межах державного кордону України після набуття повноправного членства в ЄС».

З огляду на зазначене, існує необхідність вжиття заходів з метою розвитку та вдосконалення охорони спільного українсько-словацького державного кордону. Такі заходи можуть включати:

1. Вивчення передового досвіду країн ЄС щодо використання технічних засобів охорони державного кордону під час спільного патрулювання державного кордону.
2. Забезпечення особового складу, який бере участь у спільному патрулюванні, сучасними технічними засобами охорони державного кордону: пристроями для пересування по важкодоступній місцевості; пристроями стеження; мобільними комплексами швидкого розгортання для охорони локальних ділянок кордону.
3. Удосконалення підготовки особового складу до спільного патрулювання шляхом подальшої розробки нормативно-правових документів, що регламентують порядок організації та здійснення спільного патрулювання державного кордону ЄС та України як зовнішнього кордону Європейського Союзу; організація навчання особового складу підрозділів охорони державного кордону щодо участі у спільній охороні державного кордону.

■ Виклики на майбутнє

Незважаючи на високий рівень захищеності українсько-словацького кордону, співпраця у цьому напрямку потребує подальшого розвитку, головним чином через сучасні виклики на спільному кордоні – йдеться передусім про російське військове вторгнення в Україну (поч. 24 лютого 2022 року), а також такі явища, як-от міграційні кризи та пандемії (Covid-19).

Вищезазначені обставини провокують збільшення потоків нелегальної міграції через спільний кордон, що в свою чергу, спричиняє необхідність посилення заходів охорони кордону – отже, й збільшення кількості співробітників, які беруть участь у спільному патрулюванні кордону. На найбільш ймовірних напрямках руху правопорушників спільного державного кордону слід частіше використовувати службових собак та інші засоби і, водночас, у разі порушення спільного кордону шляхом незаконного перетину або контрабанди товарів, здійснювати спеціальне оперативне реагування та негайно висилати спільний патруль для оперативного реагування на ситуацію, що виникла. Необхідно передбачити й можливість зміни часу несення служби спільними патрулями з денного на цілодобовий, для уникнення шаблонності в організації та здійснення заходів спільного патрулювання. Ба більше, доцільно збільшити кількість спільних патрулювань саме у нічний час, використовуючи новітні технології у сфері технічного забезпечення охорони спільного кордону (тепловізори, прилади нічного бачення тощо). І останнє, але не менш важливе – передбачити підготовку більшої кількості персоналу з обох сторін для залучення до спільного патрулювання. Забезпечити обмін інформацією, досвідом і методами боротьби з організованою злочинністю, що також дозволило б нам обмінюватися експертами на спільних навчальних курсах. Таким чином, запровадження та імплементація спільного патрулювання в оперативно-службову діяльність дозволяє **підвищити якість охорони державного кордону, покращити взаємодію та обмін передовим досвідом** з прикордонними відомствами суміжних держав та є ще одним кроком на шляху наближення системи прикордонної безпеки України до стандартів країн Європейського Союзу.

Спільне патрулювання на спільному кордоні – поточний стан та виклики на майбутнє

Правові підстави для спільного патрулювання

- 1 Конституція України (1996): "незворотність європейського та євроатлантичного курсу України"
- 2 Угода про асоціацію між Україною, ЄС та ЄАЕС (2014): "ефективне впровадження принципу інтегрованого управління кордонами"
- 3 Стратегія національної безпеки України (2020): "Імплементация європейських стандартів безпеки кордонів"
- 4 Стратегія інтегрованого управління кордонами (2019-2025): "приєднання до єдиного європейського та глобального безпекового простору"

Удосконалення спільного патрулювання на українсько-словацькому кордоні

- Вивчення передового досвіду країн ЄС щодо використання технічних засобів охорони державного кордону;

- Забезпечення персоналом;
- Сучасне обладнання;
- Пристрої спостереження;
- Мобільні комплекси (датчики) швидкого розгортання

- Подальша розробка нормативних документів для організації та проведення спільного патрулювання;
- Організація та підготовка персоналу органів та підрозділів охорони державного кордону до участі у спільному патрулюванні державного кордону.

"Впровадження спільного патрулювання в оперативну діяльність – це ще один крок на шляху наближення системи охорони кордону України до стандартів країн ЄС"